

24 Cathedral Road / Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 20 320500
Fax / Ffacs: 029 20 320600
Email / Ebst: wales@wao.gov.uk
www.wao.gov.uk

Y Cyngorydd Dyfed Edwards
Dilwyn Williams
Cyngor Gwynedd
Swyddfeydd y Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Dyddiad 28 Tachwedd 2014
Tudalennau 1 o 3

Annwyl Dyfed a Dilwyn

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Gwynedd 2013-14

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n codi yn sgil fy nghyfrifoldebau statudol fel yr Archwilydd Penodedig o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau mewn perthynas ag adrodd ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheoli mewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau yn ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- paratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud hi'n ofynnol i mi:

- ddarparu barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau; a
- chyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r gwaith o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. **Ar 30 Medi 2013 cyhoeddais farn archwilio ddiamod ar y datganiadau cyfrifyddu gan gadarnhau eu bod yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor a'r gronfa bensiwn.** Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad o Gyfrifon. Cafodd y materion allweddol a oedd yn codi o'r cyfrifon eu cyflwyno i aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn fy adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 25 Medi 2014.

Casgliad fy adroddiadau oedd bod y Datganiad o Gyfrifon wedi cael ei baratoi i safon dda yn gyffredinol. Nodais y gallai'r Cyngor wneud rhagor o waith i wella ei arferion cyfrifyddu mewn perthynas â chynnal ei gofrestr asedau anghyfredol. Yn ogystal, roedd un gwendid perthnasol yn eich rheolaethau mewnol oedd yn berthnasol i'r Cyngor yn uniongyrchol ac o ran ei rôl fel yr awdurdod gweinyddu ar gyfer Cronfa Bensiwn Gwynedd. Nid oedd y data aelodaeth a ddarparwyd gan rai cyflogwyr, i'w defnyddio yn systemau'r gronfa bensiwn, yn gyfredol a gallai hyn gael effaith arwyddocaol ar y prisiad tair blynedd a'r prisiadau IAS19 blynyddol a ddarperir gan yr actiwari.

Ers imi gyfeirio at hyn yn fy llythyr archwilio blynyddol 2012-13, nid oedd Cyngor wedi gwneud cymaint o gynnydd ar y mater hwn ag yr oedd wedi gobeithio ac roedd ansawdd y data aelodaeth ar gyfer rhai o'r Cyrff Cyflogwyr yn dal i fod yn broblem yn 2013-14, er nad oedd yn effeithio ar fy mam ar y datganiadau ariannol. Ers hynny, mae'r Cyngor wedi defnyddio adnoddau dros dro i fynd i'r afael â'r mater ac mae'n gwneud cynnydd da o ran cysoni data aelodaeth.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddarparu Cyfrifon Llywodraeth Gyfan o dan *Orchymyn Cyfrifon Llywodraeth Gyfan (Dynodi Cyrff)* Trysorlys Ei Mawrhydi. Cyflwynodd y Cyngor ei Gyfrifon erbyn y dyddiad dyledus. Archwiliasom y ffurflen ac ni chanfuom unrhyw faterion yr ydym eisiau tynnu'ch sylw atynt.

Mae hefyd yn werth nodi bod y Cyngor yn arwain y gwaith o baratoi cyfrifon tri Chydbwyllgor (GwE, Anghenion Addysgol Arbennig a'r Cydbwyllgor Polisi Cynllunio). Ar 30 Medi cyhoeddais farnau diamod ar y cyfrifon gan gadarnhau eu bod yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cydbwyllgorau unigol. Cafodd y materion allweddol a oedd yn codi o'r archwiliad o'r cyfrifon eu hadrodd i aelodau'r pwyllgorau unigol yn fy adroddiadau ar yr Archwiliadau o Ddatganiadau Ariannol. Nid oes angen imi dynnu'ch sylw at unrhyw beth yn y llythyr hwn.

Rwyf yn fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi bod yn seiliedig ar waith archwilio'r cyfrifon a'r gwaith a gwblhawyd fel rhan Aseiad Gwella o dan y Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn amlygu meysydd lle na ddangoswyd effeithiolrwydd y trefniadau hyn eto neu lle gellid gwneud gwelliannau pan fydd yn cyhoeddi ei Adroddiad Gwella Blynyddol.

Cyhoeddais dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon (i Cyngor Gwynedd a Cronfa Bensiwn Gwynedd) wedi'i gwblhau ar 30 Medi 2013. Hefyd cyhoeddais dystysgrifau cwblhau ar gyfer y Cydbwyllgorau ar yr un dyddiad.

Nid yw fy ngwaith hyd yma ar ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi canfod unrhyw faterion sylweddol a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2014-15 neu systemau ariannol allweddol

Bydd adroddiad manylach ar fy ngwaith ardystio grantiau'n dilyn yng ngwanwyn 2015 pan fydd rhaglen gwaith ardystio eleni wedi'i chwblhau.

Ar hyn o bryd, disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2013-14 fod yn unol â'r ffi y cytunwyd arni a nodir yn yr Amlinelliad Archwilio Ariannol.

Yn gywir

Derwyn Owen
Ar ran yr Archwilydd Penodedig